

Valstybinė
kalbos
inspekcija

IR AUGINTINIAI SERGA

*Patarimai gyvūnų gydymo įstaigų
vadovams ir darbuotojams*

Parengė Eglė Bondzinskienė

Redagavo Indrė Viliūnaitė

Maketavo Monika Gustevičiūtė, Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijos studentė

ĮVADAS

Daugelio mūsų namuose sukiojasi vienas ar keli mieli augintiniai. Su jais kalbamės, tariamės, baramės, draugaujame. Gyvūnai suteikia mums papildomą galimybę būti fiziškai ir socialiai aktyvesniems bei jaustis reikalingiems. Turimas augintinis ugdo vaiko atsakomybės jausmą, teikia pažinimo džiaugsmą.

Rūpinimasis gyvūnu nėra tik maitinimas, vedžiojimas, dresavimas ar tiesiog buvimas kartu. Augintinius privalome kasmet skiepyti, prireikia daryti kraujo tyrimus, o kartais, gyvūnui pasijutus blogai ar netikėtai susižeidus, tenka gydyti. Tada puolame ieškoti, kas, kur ir kaip galėtų padėti. Šiais technologijų laikais dažniausiai tam pasitelkiame internetą. Norėdami aiškumo, tikslumo ir patikimumo, pirmiausia perskaitome gyvūnų gydymo įstaigų svetainėse esančią informaciją. Tik ar visada ji tiksli ir aiški?

2022 metais Kalbos inspekcija pasidomėjo veterinarijos klinikų, kabinetų, gydyklų interneto svetainių kalba. Užfiksuota įvairių besikartojančių netaisyklingai vartojamų gramatinių junginių ir formų, ne ta reikšme vartojamų žodžių, netikslių terminų, rašybos ir skyrybos klaidų. Visa tai apibendrinus ir atrinkus, kas svarbiausia, buvo parengti metodiniai patarimai. Jų tikslas – atkreipti dėmesį į dažniausiai daromas klaidas ir padėti jų išvengti.

Patarimuose klaidų taisykloms pateikiami skliausteliuose su ženklų „=“, pavyzdžiui, iš vokietijos (=Vokietijos). Vertinant, ar kalba taisyklinga, remiamasi lietuvių kalbos ištekliais internete. Jų sąrašas nurodytas patarimų pabaigoje.

Dėkojame tikrintų įmonių, įstaigų vadovams ir darbuotojams, geranoriškai atsakiusiems į mūsų raštus, ir džiaugiamės, kad galėjome jiems padėti tiksliau ir taisyklingiau pateikti informaciją.

RAŠYBA

Rengiant informaciją interneto svetainėse pirmiausia susiduriama su rašyba. Taisyklingai parašyti vieną ar kitą žodį ne visada lengva, ypač kai tai yra koks nors pavadinimas ar specialus terminas.

Įmonių, įstaigų pavadinimai

Paprastai pirmame interneto svetainės puslapyje nurodomas įstaigos pavadinimas. Kad jis būtų parašytas taisyklingai, užtenka mokėti pora pagrindinių taisyklių: simbolinis (netiesioginis) pavadinimas turi būti rašomas su kabutėmis arba išskiriamas kitu šriftu, tiesioginės reikšmės pavadinimo rašyti kabutėse nereikia, pirmasis jo žodis rašomas iš didžiosios raidės, mažosiomis – bendriniai sudaromieji žodžiai.

Simboliniai pavadinimai

Įmonių, įstaigų, organizacijų simbolinius pavadinimus sudaro perkeltine reikšme pavartoti žodžiai. Tokie pavadinimai turi būti rašomi su kabutėmis:

*veterinarijos klinika Vetbalsas (=veterinarijos klinika „Vetbalsas“);
MiniVet klinika (=„MiniVet“ klinika).*

Jie gali būti išskiriami ir kitu šriftu:

*veterinarijos klinika Vetbalsas (=veterinarijos klinika **Vetbalsas**); MiniVet klinika (=Mini**Vet** klinika).*

Supaprastinus pavyzdžiai atrodo taip:

UAB EX TOTO		UAB Partnervetas	
UAB „EX TOTO“		UAB „Partnervetas“	
UAB EX TOTO		UAB Partnervetas	

Tiesioginės reikšmės pavadinimai

Tiesioginės reikšmės pavadinimas rašomas be kabučių:

UAB „Vilniaus veterinarijos klinikinė ligoninė“ (=UAB Vilniaus veterinarijos klinikinė ligoninė); „Žvėryno veterinarijos gydykla“ (=Žvėryno veterinarijos gydykla).

Pirmasis tiesioginės reikšmės pavadinimo žodis rašomas iš didžiosios raidės, mažosiomis – bendriniai sudaromieji žodžiai:

Buivydiškių Žemės ūkio technikumai (=Buivydiškių žemės ūkio technikumai); Vilniaus Veterinarijos Gydykla (=Vilniaus veterinarijos gydykla); Lietuvos Smulkių Gyvūnų Veterinarijos Gydytojų Asociacijos narys (=Lietuvos smulkių gyvūnų veterinarijos gydytojų asociacijos narys).

Įmonių, įstaigų, organizacijų struktūrinių padalinių oficialių pavadinimų pirmasis žodis rašomas iš didžiosios raidės:

Vilniaus kolegijos agrotechnologijų fakulteto veterinarinės medicinos katedra (=Vilniaus kolegijos Agrotechnologijų fakulteto Veterinarinės

medicinos katedra); Rygos agrarinio universiteto veterinarijos (=Veterinarijos) fakultetas.

Kad būtų aiškiau, pateikiame dar pavyzdžių:

VšĮ „Naujosios Vilnios
veterinarijos gydykla“

VšĮ Naujosios Vilnios
veterinarijos gydykla

Indrės Veterinarijos
gydykla

Indrės veterinarijos
gydykla

Lietuvos sveikatos moks-
lų universiteto veterinarijos
akademija

Lietuvos sveikatos mokslų
universiteto Veterinarijos
akademija

Įrangos, produktų ar kitų gaminių pavadinimai

Rašant simbolinius gaminių pavadinimus galioja ta pati taisyklė kaip ir simboliniams įmonių pavadinimams: simboliniai pavadinimai turi būti rašomi su kabutėmis arba išskiriami kitu šriftu:

*Mindray (=„Mindray“; **Mindray**) echoskopas; pašarai Belcando, Evoque, Marpet, Josera, skanėstai Perrito, Bioplanet (=pašarai „Belcando“, „Evoque“, „Marpet“, „Josera“, skanėstai „Perrito“, „Bioplanet“; pašarai **Belcando, Evoque, Marpet, Josera, skanėstai Perrito, Bioplanet**).*

Gyvūnų veislių pavadinimai

Teikiant informaciją apie gyvūnus interneto svetainėse prireikia paminėti vieną ar kitą veislę. Kad nekiltų keblumų rašant veislių pavadinimus, užtenka mokėti vieną taisyklę: naminių gyvūnų ir paukščių veislių pavadinimus sudarantys bendriniai žodžiai rašomi mažąja raide, o tikriniai žodžiai rašomi iš didžiosios raidės:

augina Amerikiečių stafordšyro terjerą (=amerikiečių Stafordšyro terjerą); šaltis yra pavojingesnis ir žemiems, trumpakojams šunims, pvz. Taksų (=taksų) veislės; rastas Haskis (=haskis).

Lotyniški pavadinimai

Gyvūnų, mikroorganizmų pavadinimai interneto svetainėse dažnai pateikiami lotyniški. Šiuo atveju lotyniško pavadinimo pirmasis žodis rašomas iš didžiosios raidės, o visas pavadinimas – pasviruoju šriftu:

Toxoplasma gondii (=Toxoplasma gondii); visceral larva migrans (=Visceral larva migrans); ocular larva migrans (=Ocular larva migrans); E. coli (=E. coli) rūšies bakterija.

Socialinių tinklų pavadinimai

Įprastai socialinių tinklų pavadinimai kaip simboliniai rašomi su kabutėmis arba išskiriami kitu šriftu:

*Sekite mus Facebook'e (=„Facebooke“; **Facebooke**); Skype: vetbalsas (=„Skype“ – vetbalsas; **Skype** – vetbalsas).*

Šie pavadinimai yra labai paplitę, todėl juos galima adaptuoti ir rašyti kaip bendrinius žodžius:

Sekite mus Facebook'e (=feisbuke); Skype – vetbalsas (=Skaipas – vetbalsas).

Dar keli pavyzdžiai:

Twitter		„Twitter“		Twitter		tviteris	
YouTube		„YouTube“		YouTube		jutubas	

Tikriniai kitų kalbų daiktavardžiai

Neretai tarp augintiniams atliekamų operacijų minimas cezario pjūvis. Šis terminas rašomas iš mažosios raidės, nes tikriniai kitų kalbų daiktavardžiai, virtę terminais, bendriniais žodžiais, rašomi mažąja raide:

Pavyzdžiui, kastracija, pilvo, krūtinės ląstos operacijos, Cezario pjūvis (=cezario pjūvis).

Įsidėmėtina:

1. Simbolinis pavadinimas rašomas su kabutėmis arba išskiriamas kitu šriftu.

2. Tiesioginės reikšmės pavadinimas rašomas be kabučių, pirmasis jo žodis – iš didžiosios raidės, mažosiomis – bendriniai sudaromieji žodžiai.

3. Naminių gyvūnų ir paukščių veislių pavadinimus sudarantys bendriniai žodžiai rašomi mažąja raide, o tikriniai žodžiai – iš didžiosios raidės.

4. Lotyniškų gyvūnų, mikroorganizmų pavadinimų pirmasis žodis rašomas iš didžiosios raidės, o visas pavadinimas – pasviruoju šriftu.

5. Socialinių tinklų pavadinimus galima rašyti kaip simbolinius, o labiau paplitusius – kaip bendrinius žodžius.

Nosinių raidžių rašymas

Gresia ir *draskyti* – du žodžiai, gana dažni gyvūnų gydymo įstaigų interneto svetainėse. Jie turi būti rašomi be nosinių raidžių šaknyje, nes giminiškų žodžių ar kitų to paties žodžio formų šaknyje *a* ir *e* kaitaliojasi su *é* (*gresia* – *grésé*; *draskyti* – *dréské*):

gręsia (= *gresia*); *drąskyti* (= *draskyti*).

Santrumpų, simbolių rašymas

Žodžių junginių *elektroninis paštas*, *elektroninė parduotuvė* nereikėtų trumpinti po pirmojo žodžio santrumpos rašant brūkšnelį. Jei trumpinamas tik pirmas žodis, po jo santrumpos dedamas taškas ir paliekamas tarpas:

e-parduotuvė (= *e. parduotuvė*); *e-paštas* (= *e. paštas*).

Lietuviška euro santrumpa – *Eur* (rašoma be taško). Prireikus galima vartoti tarptautinį kodą *EUR* arba simbolį *€*:

kainuoja 10 e. (= *10 Eur*; *EUR*).

Dalelytės *gi* rašymas

Keblumų gali kelti žodžio *visgi* rašymas. Primename: dalelytė *gi* su nekaitomais vienskiemeniais žodžiais rašoma kartu:

vis gi (=visgi) *daugiau apsinuodijimo atvejų užfiksuojama; vis gi* (=visgi) *net viena dozė.*

Didžiųjų raidžių rašymas

Pastaruoju metu pastebima tendencija visus sakinio žodžius rašyti iš didžiosios raidės. Lietuvių kalboje tik pirmas sakinio ar atskirai parašyto žodžių junginio žodis rašomas didžiąja raide, visi kiti, išskyrus tikrinius (vardus, pavadinimus ir pan.), rašomi iš mažosios raidės:

Pirmadienį–Penktadienį (=Pirmadienį–penktadienį); *Klinikos Darbo laikas* (=Klinikos darbo laikas); *reikty pagalvoti apie Sterilizacijos* (=sterilizacijos) *ar kastracijos procedūras; dovanokite Čipuotus* (=čipuotus) *ir registruotus augintinius; vet. Gydytoja* (=vet. gydytoja); *aptarnavimo kalbos: Lietuvių, Anglų, Rusų* (=lietuvių, anglų, rusų).

Kabučių raiška

Lietuviškame tekste kabutės turi būti rašomos taip: atidaromosios kabutės - apačioje (devynetukai), uždaromosios – viršuje (šešetukai):

UAB "AD LETENĖLĖ" (=UAB „AD LETENĖLĖ“); *UAB "Sampas"* (=UAB „Sampas“); *baigiamojo darbo tema "Homeopatinių preparatų efektyvumas gydant karvių slaptąjį mastitą"* (=„Homeopatinių preparatų efektyvumas gydant karvių slaptąjį mastitą“).

SKYRYBA

Interneto svetainėse pateikiama daug reikalingos ir svarbios informacijos. Ji turi būti aiški, tiksli, lengvai suprantama. Taisyklingai sudėlioti skyrybos ženklai padeda tiksliau ir aiškiau išreikšti mintis sakiniais, kartu lengviau suprasti sakinį ir visą tekstą.

Vienarūšių sakinio dalių skyryba

Viena iš pirmųjų dar mokykloje išminktų skyrybos taisyklių nurodo, kad prieš nekartojamuosius jungtukus *ir, bei, nei, ar, arba* kablelis nededamas. Atkreipiame dėmesį, jungtukas *bei* yra toks pat kaip ir *nei, ar, arba, ir*, todėl prieš jį kablelio rašyti nereikia:

užtikriname malonų, bei (=malonų bei) nuoširdų bendravimą; gyvūnai patirtų mažesnę stresą, bei (=stresą bei) įtampą; nulemia suėsto šokolado kiekis, bei (=kiekis bei) jo rūšis; galimos komplikacijos dėl gimdos pasiruošimo, kraujo prisipildymo gimdoje, bei (=gimdoje bei) kraujagyslių išsiplėtimo.

Išplėstinių dalyvinių, pusdalyvinių ar padalyvinių aplinkybių skyryba

Skyrybos taisyklės leidžia visiškai neskirti dalyvinių, pusdalyvinių ar padalyvinių aplinkybių arba jas išskirti, norint išryškinti jų prasmę ir intonacinį savarankiškumą. Klaida būtų išplėstines aplinkybes, esančias sakinio viduryje, skirti tik iš vienos pusės.

Išplėstinių aplinkybių galima neskirti:

reikėtų mestelti į orą, kad pagavęs vėjelį, jis (=kad pagavęs vėjelį jis) nuskrustų; klinika dirba įprastai, tačiau atsižvelgdami į Jūsų bei mūsų

darbuotojų saugumą, prašome (=tačiau atsižvelgdami į Jūsų bei mūsų darbuotojų saugumą prašome); tačiau gyvūnui apsinuodijus žiurkių nuodais, pažeidžiama (=tačiau gyvūnui apsinuodijus žiurkių nuodais pažeidžiama) ir žarnyno veikla.

Pasirinkus skirti į sakinį įsiterpusias išplėstines dalyvines, pusdalyvines ir padalyvines aplinkybes, skyrybos ženklai rašomi iš abiejų pusių, taip pat ir po šalutinio sakinio jungtuko:

reikėtų mestelti į orą, kad pagavęs vėjelį, jis (=kad, pagavęs vėjelį, jis) nuskristų; klinika dirba įprastai, tačiau atsižvelgdami į Jūsų bei mūsų darbuotojų saugumą, prašome (=tačiau, atsižvelgdami į Jūsų bei mūsų darbuotojų saugumą, prašome); tačiau gyvūnui apsinuodijus žiurkių nuodais, pažeidžiama (=tačiau, gyvūnui apsinuodijus žiurkių nuodais, pažeidžiama) ir žarnyno veikla.

Atkreiptinas dėmesys, kad neišplėsti aplinkybėmis einantys dalyviai, pusdalyviai ir padalyviai neskiriami:

atvykus, paskambinti (=atvykus paskambinti) telefonu.

Išplėstinių derinamųjų pažyminių skyryba

Išplėstinis derinamasis pažyminys po pažymimojo žodžio išskiriamas kableliais:

gali atlikti gydytojas iškvietas (=gydytojas, iškvietas) į namus; tai chirurginė planinė procedūra atliekama (=procedūra, atliekama) tik sveikam gyvūnui; šeimnininką paėmusį gyvūną iš prieglaudos konsultuojame (=šeimininką, paėmusį gyvūną iš prieglaudos, konsultuojame);

šuo édantis sausą maistą ar nuolat griaužiantis dirbtinius kaulus pats (=šuo, édantis sausą maistą ar nuolat griaužiantis dirbtinius kaulus, pats) valosi dantis.

Įterpinių skyryba

Sakinyje įterpinys išskiriamas kableliais, rečiau – brūkšniais:

sterilizacija neturi jokio ryškesnio poveikio jūsup augintinio charakteriui išskyrus (=charakteriui, išskyrus) tai, kad išnyksta lytinis potraukis; geresnio sportininko už borderkolj ko gero ir (=borderkolj, ko gero, ir) nerasite; gali užkrėsti kitas kates, be to gali (=be to, gali) kartotis kai kurie ligos požymiai; kita vertus visuomet (=kita vertus, visuomet) reikia sekti ir augintinio būklę; naminiai augintiniai deja taip pat (=augintiniai, deja, taip pat) negali išvengti ligų.

Šalutinių sakinių skyryba

Šalutinį sakinį galima atpažinti iš dviejų svarbiausių požymių – prijungiamojo jungtuko ir gramatinio centro (veiksniu ir tariniu arba tik tarinio).

Šalutinis sakinytis turi būti išskiriamas kableliais, rečiau – brūkšniais:

susisiekite su mumis jeigu (=mumis, jeigu) turite kitų klausimų; nėra svarbu kokios (=svarbu, kokios) lyties, veislės ar amžiaus yra gyvūnas; gali praeiti keletas dienų kol (=dienų, kol) pasireikš požymiai; smulkiai aprašykite viską ką (=viską, ką) matėte; kad nereikėtų laukti eilėje prašome (=eilėje, prašome) užsiregistruoti iš anksto; rūpintis savo gyvūnu, kad jis būtų sveikas ir gerai atrodytų reikia (=atrodytų, reikia) reguliariai; vienas iš pagrindinių požymių, kad augintinis turi blusų – kasymasis (=blusų, – kasymasis).

Šalutinį sakinį privalu išskirti iš abiejų pusių, todėl reikia žinoti, kur jis prasideda ir kur baigiasi.

I s i d ė m ė t i n a:

1. Išplėsta dalyvinė, pusdalyvinė ar padalyvinė aplinkybė gali būti išskiriama kableliais, jei norima išryškinti jos prasminį ir intonacinį savarankiškumą.

2. Sakinyje įterpinys išskiriamas kableliais, rečiau – brūkšniais.

3. Šalutinis sakinytis turi būti išskiriamas kableliais, rečiau – brūkšniais.

Dvitaško rašymas

Kai nėra išvardijimo (nurodomas vienas telefono numeris, vienas e. paštas ar pan.), dvitaškis nededamas. Tokiais atvejais gali būti rašomas brūkšnys:

Telefonas: 8 655 23 341 (=Telefonas 8 655 23 341; Telefonas – 8 655 23 341)

El. paštas: gyvunai@lese.lt (=El. paštas gyvunai@lese.lt; El. paštas – gyvunai@lese.lt)

Brūkšnio rašymas

Skyrybos ženklas yra ne brūkšnelis, o brūkšnys:

Baltijos veterinarijos klinika - tai (=klinika – tai) plataus profilio smulkių naminių gyvūnų gydymo ir konsultacijų centras; bendras kraujo tyrimas - pirminis (=tyrimas – pirminis) profilaktinis tyrimas.

Brūkšnys rašomas ir tarp dviejų ar daugiau žodžių ar skaitmenų, žyminčių daiktų bei reiškinių vietas, laiko, kiekio, eilės ribas:

II-V 9.00-19.00 (=II-V 9.00–19.00); nuo 6-9 mėn. (=6–9 mėn.).

GRAMATIKA

Kiekio raiška

Vardininkas nevertotinas neapibrėžtam daiktų kiekiui ar daikto daliai reikšti (vietoj dalies kilmininko):

kartais atsiranda net traukuliai (=traukulių), pasunkėja kvėpavimas.

Galininkas nevertotinas neapibrėžtam daiktų kiekiui ar daikto daliai reikšti (vietoj dalies kilmininko):

rasti mieles ir bakterijas (=mielių ir bakterijų) ant pėdučių yra normalu.

Tikslo raiška

Abstrakčiųjų priesagos *-imas, -ymas* daiktavardžių naudininkas tikslui su paskirties atspalviu reikšti yra nevertotinas, jis keistinas bendratimi:

tiesia steriliai supakuotus, paruoštus naudojimui (=naudoti) po vieną; rekomenduojama šuniui duoti žaislą graužimui (=graužti).

Abstrakčiųjų priesagos *-imas, -ymas* daiktavardžių naudininkas su kilmininkiniu pažyminiu nevertotinas tikslui su paskirties atspalviu reikšti. Taisyklinga raiška – naudininkas ir bendratis:

turime visą reikalingą įrangą kraujo tyrimų atlikimui, odos ligų diagnozavimui (=tyrimams atlikti; odos ligoms diagnozuoti); druskos (paprastai naudojamas kalcio arba natrio chloridas), naudojamos ledo ir sniego tirpdimui, daro (=ledui ir sniegui tirpdyti, daro) žalą ganėtinai jautrioms mūsų naminių augintinių letenoms.

Naudininkas nevertotinas su judėjimo reikšmės veiksmoždziais (*eiti, rinktis, važiuoti, vykti ir pan.*) tikslui reikšti:

šeimininkams labiau reikėtų atsižvelgti į gyvūno amžių ir profilaktinei apžiūrai (=į profilaktinę apžiūrą) į kliniką atvykti nelaukiant pirmųjų ligos požymių.

Bendratis su jungtuku *kad* nevertotina tikslui reikšti:

veterinarijos profilaktika atliekama tam, kad apsaugoti gyvūną (=kad gyvūnas būtų apsaugotas) nuo užsikrėtimo infekcinėmis arba parazitinėmis ligomis; po kačių kastracijos, kad išlaikyti tinkamą gyvūno kūno svorį (=kad būtų išlaikytas tinkamas gyvūno svoris), jų kūnui reikia 25 % mažiau kalorijų.

Būvio raiška

Būdvardžių (ir būdvardiškai vartojamų žodžių) įnagininkas nevertotinas būviui reikšti:

būkite atsakingais (=atsakingi); o gyvenimas tampa pilnavertiškesniu ir įdomesniu (=pilnavertiškesnis ir įdomesnis); padarydamas viešai prieinamu (=prieinamą) bet kokį turinį; galintys jį padaryti neįmanomu (=neįmanomą).

Daikto būviui reikšti netinka ir vietininkas:

rekomenduojame naudoti FLUBENOL vaistus pastos pavidale (=pavidalu).

Laiko raiška

Vietininkas nevertotinas kaip prielinksnis ar polinksnis laiko tarpui reikšti:

parodo bendrą vidutinę glikemiją kelių mėnesių laikotarpyje (=laikotarpiu).

Veikimo srities raiška

Vietininkas nevertotinas veiksmo, būsenos ar veikimo sričiai reikšti, kai turi būti nurodomas objektas:

mūsų gydytojai specializuojasi: minkštųjų audinių chirurgijoje; kardiologijoje; dermatologijoje; traumatologijoje; stomatologijoje; echoskopijoje; rentgenologijoje (=mūsų gydytojų specializacija – minkštųjų audinių chirurgija, kardiologija, dermatologija, traumatologija, stomatologija, echoskopija, rentgenologija).

Nuosavybės, priklausymo raiška

Prielinksnis *pas* netinka nuosavybei, priklausymui, turėjimui reikšti:

kaip atpažinti dantų problemas pas šunį (=šuns dantų problemas).

Veiksmo adresato raiška

Prielinksnis *pas* nevertotinas su veiksmožodžiu kreiptis veiksmo adresatui, šaltiniui, nesusijusiam su vieta, reikšti:

nėra ir kitų požymių, kurie verstų sunerimti ir kreiptis pas (=j) veterinarijos gydytoją.

Priemonės raiška

Priemonei reikšti polinksnis *pagalba* netinka:

pelytės pagalba (=naudodamiesi pelyte) žemėlapius galite pasididinti; tad *Jūsų augintinį ištirsime ne tik remdamiesi žiniomis ir patirtimi, bet ir naujausių technologijų pagalba* (=naudodami naujausias technologijas); galime pamatyti tik šio testo *pagalba* (=naudodami šį testą).

Veiksmo priešasties raiška

Polinksnis *dėka* nevertotinas veiksmo priešasčiai ir būdai nusakyti:

skaitmeninis rentgenas patogus tuo, kad jo dėka (=kad jį naudojant) galima matyti ne tik kaulus, bet ir organus; *rentgeno dėka* (=naudodami rentgeną) galime kruopščiai bei akimirksniu iširti ligą ar negalavimą; *gydytojas diagnostinės įrangos dėka* (=naudodamas diagnostinę įrangą) gali tiksliai diagnozuoti susirgimus.

Šalutinio veiksmo raiška

Padalyvis nevertotinas šalutiniam to paties veikėjo veiksmui reikšti asmeniniuose sakiniuose (vietoj pusdalyvio ar dalyvio):

jie atliks išsamią Jūsų augintinio apžiūrą ir visus reikiamus tyrimus, o išsiaiškinus (=išsiaiškinę) *negalavimų priežastis skirs gydymą; būnant* (=būdama) *veterinare galiu būti tarpininke tarp augintinio, mokslo ir šeimininko; siekiant* (=siekdami) *tiksliai parinkti vidaus ligų gydymą, naudojame naujausių įrangą; dovanojant* (=dovanodami) *gyvūną šeimai ar draugams niekada jų nestebinkite.*

Savaime atsiradusios ypatybės raiška

Neveikiamasis būtojo laiko dalyvis nevartotinas savaiminei (t. y. be pašalinio poveikio, specialaus įsikišimo atsiradusiai) ypatybei reikšti:

maži ir jauno amžiaus augintiniai priskiriami padidintos (=didesnės) rizikos apsinuodyti grupei; šunys, sergantys kepenų ligomis, priklauso padidintos (=didesnės) rizikos grupei.

LEKSIKA

Pateikiamos informacijos tikslumas ir aiškumas priklauso ne tik nuo taisyklingai parašytų žodžių, sudėliotų skyrybos ženklų, tinkamai parinktų linksnių, prielinksnių, įvairių formų, bet ir nuo vartojamų žodžių ir jų reikšmių.

Terminai

Labai svarbu, kad būtų vartojami taisyklingi terminai.

Reikia įsidėmėti, kad yra ne pašalinis, o **šalutinis vaistų poveikis**:

toks smegenų veiklos slopinimas neretai turi pašalinį (=šalutinį) poveikį; TKVM taikomi vaistai padeda išvengti pavojingo pašalinio (=šalutinio) poveikio; šiuos vaistus lengva sušerti, jie turi labai švelnų efektą ir mažiausią pašalinį (=šalutinį) poveikį.

Greitųjų testų nedera vadinti ekspres testais:

ekspres (=greitieji) testai virusinėms ligoms nustatyti; kačių ir šunų infekcinių ligų tyrimai express (=greitaisiais) testais.

Bendrinėje kalboje teiktina forma **antikūnas**:

antikūnių (=antikūnų) nustatymas; pasiutligės titro antikūnių (=antikūnų) nustatymas.

Ne ta reikšme vartojami žodžiai

Daiktavardis **atžyma** nevartotinas reikšme „žyma; įrašas“:

atžymos (=žymos; įrašai) prieš kelionę.

Veiksmažodis **atžymėti** nevartotinas reikšme „pažymėti“:

veterinarijos gydytojas, atlikęs vakcinavimą, atžymės (=pažymės) tai Jūsų gyvūno skiepijimo pažymėjime.

Veiksmažodis **iššaukti** vartojamas reikšmėmis „iškviešti iš kur“ ar „pajėgti šaukti“. Jis netinka reikšme „sukelti“:

aspirinas gali iššaukti (=sukelti) mėlynių atsiradimą, karščiavimą; kartais gali iššaukti (=sukelti) uždegiminius procesus, sąaugas.

Pagrindinė veiksmažodžio **įvesti** reikšmė yra „padėti ar versti jeiti vedantis“. Jis nevartotinas reikšme „įterpti“:

jeigu gyvūnas neturi mikroschemos, būtinai pasirūpinkite, kad ją įvestų (=įterptų); mikroschemos įvedimas (=įterpimas).

Prieveiksmis **ypatingai**, padarytas iš būdvardžio *ypatingas* (išsi-skiriantis, nepaprastas), vartojamas tuo atveju, kai norima pasakyti, kad kas nors daroma nepaprastai, savotiškai, kitaip nei įprasta. **Ypatingai** nevartotinas reikšme „ypač, itin“:

kai kurie šunys yra ypatingai (=itin) linkę į dantų problemas; ypatingai (=ypač) grėsmė kyla smalsiems šunims; platų vaistinių preparatų bei pašaro papildų pasirinkimą iš ypatingai (=ypač) gerai vertinamų gamintojų.

Nukreipti – tai padaryti, kad nukryptų, priversti nukrypti. Šis žodis nevertotinas reikšme „siųsti“:

jūsų gydytojas gali nukreipti (=nusiųsti) gyvūną pas neurologus.

Primename, kad dokumentas, su kuriuo kas kur nors siunčiama, vadinamas **siuntimu**.

Prieveiksmis **pastoviai** gali būti vartojamas reikšme „nekintamai, vienodai“. Reikšme „nuolat, nuolatos“ jis nevertotinas:

šunų ir kačių blusos ant žmogaus pastoviai (=nuolat) neparazituoja.

Būdvardis **pilnas** ir iš jo padarytasrieveiksmis **pilnai** netinka reikšmėmis „visas, išsamus, visiškai“:

suteiksime pilną (=išsamią) informaciją; darbas pilnu etatu (=visu etatu); intensyviai pasinėrė į šią veiklą ir pilnai (=visiškai) jai atsidavė; jūsų mylimas augintinis namo keliauja pilnai (=visiškai) prabudęs.

Veiksmažodis **praeiti** reiškia ėjimą pro ką nors (pro šalį). Jis nevertotinas reikšme „atlikti“:

jei negalite pasitikėti savo šunimi, jis nėra praėjęs socializacijos testų (=jam nėra atlikti socializacijos testai), privalote vedžioti jį su pavadėliu.

Sangražinis veiksmažodis **rastis** (**randasi, radosi**) vartojamas reikšmėmis „darytis, atsitikti“, „tapti“ ar „pradėti būti, rodytis“. Jis nevarotinas reikšme „būti“:

klīnika randasi (=yra; veikia) A. Kojelavičiaus g.; jei esate prie prekybos centro RIMI (netoli Kareivių ir Žirmūnų g. sankryžos) paradinio įėjimo ir žiūrīte į paradines duris iš lauko pusės, tuomet Žirmūnų veterinarijos klinika Vilniuje Jums rasis (=bus) iš dešinės pusės esančiame penkių aukštų pastate.

Režimas ir **rėžimas** yra du visiškai skirtingas reikšmes turintys žodžiai. Norint nusakyti, kad kas nors vyksta pagal nustatytą tvarką, reikia rinktis žodį **režimas**:

maitindami kates pagal seną rėžimą (=režimą) nutukina.

Iš būdvardžio **senas** padarytirieveiksmiai **senai** ir **seniai** turi skirtingas reikšmes: **senai** reiškia atrodyti senam, o **seniai** apibūdina prieš daug laiko, ne dabar vykusį veiksma. **Senai** nevarotinas reikšme „seniai“:

apie pašaukimą ir meilę gyvūnams senai (=seniai) žinojusi; sužino, kad gyvūnas nesenai (=neseniai) prarijo šokolado produktų.

Neveikiamasis dalyvis **stebimas** nevarotinas reikšme „būna“:

dažniausiai stebimas (=būna) snukio raumenų trūkčiojimas, mirksėjimas; dažniausiai priepuoliai stebimi (=būna), kai gyvūnas visiškai atsipalaidavęs.

Žodis **talpinti** reiškia „daryti, kad tilptų“. Reikšmės „skelbti“ jis neturi:

greitu laiku patalpinsime (=paskelbsime) ir paslaugų kainoraštį.

Prieveiksmis **teisingai** siejamas su žodžiais „tiesa, teisingas“ (teisingas žmogus, teisinga nuomonė, teisingas sprendimas). Būdui, susijusiam su tam tikromis taisyklėmis, nusakyti vartojamasrieveiksmis **tinkamai**:

keletas patarimų, kaip teisingai (=tinkamai) dovanoti gyvūną.

Žodžių junginys **ko pasekoje** (pasekoje) yra verstinis ir netaisyklinas:

tai dirgina šalia esančias dantenų, prasideda jų uždegimas, vadinamas gingivitu, ko pasekoje (=dėl to) atsiranda prastos kvapas iš burnos; vis dėlto dažnas namų keitimas sukelia gyvūnui stresą, ko pasekoje (=ir tai) gali atsiliepti jo sveikatai.

REKOMENDUOJAMI LIETUVIŲ KALBOS IŠTEKLIAI INTERNETE

Bendrinės lietuvių kalbos [žodynas](#) (rengiamas, nuolat pildomas)

Dabartinės lietuvių kalbos [žodynas](#)

Lietuvos Respublikos terminų [bankas](#)

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos [Konsultacijų bankas](#)

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimas 2019-11-07 Nr. N-8

(178) [„Dėl Lietuvių kalbos skyrybos taisyklių“](#)

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimas 2022-01-06 Nr. N-1

(190) [„Dėl lietuvių kalbos rašybos taisyklių patvirtinimo“](#)

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos patvirtintas [Kalbos klaidų](#)

[sąrašas](#)